

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

B. van der Graaf (PVV)

(d.d. 18 november 2025)

Nummer

4321

Onderwerp

Is het al tijd voor een transitie naar energierealisme?

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

*Onlangs heeft het IEA (Internationaal Energieagentschap) in hun jaarlijkse rapport de verwachting uitgesproken dat de energierekening waarschijnlijk veel lager wordt als verduurzaming doorzet.**

1. *Delen GS dit standpunt van het IEA?*

Antwoord

Het IEA geeft een internationale analyse van trends. Daaruit blijkt dat kosten van duurzame technologie daalt, en dat investeringen in isolatie, zonnepanelen en warmtepompen kunnen leiden tot een lagere energierekening. Maar het IEA benadrukt ook dat dit sterk afhankelijk is van nationale en lokale beleidskeuzes, en de mogelijkheden van inwoners en bedrijven om te kunnen investeren in verduurzaming. GS benadrukken dat positieve scenario's van het IEA niet automatisch betekenen dat álle huishoudens goedkoper uit zijn.

*Eén dag voordat het rapport van het IEA gepubliceerd werd schreef Martien Visser, verbonden aan het Centre of International Energy Policy, emeritus-lector Energietransitie aan de Hanzehogeschool Groningen / Entrance en voormalig manager Strategie bij de Gasunie waar hij thans nog altijd een adviesfunctie heeft, een column waarin hij exact het tegenovergestelde betoogt. ***

De constatering die de heer Visser in zijn betoog deelt zijn vrijwel volledig in lijn met de zorgen die onze fractie al jaren onder de aandacht van het college probeert te brengen. De PVV-fractie zou daarom graag van GS vernemen met welke constatering van de heer Visser zij het niet eens zouden zijn en in voorkomende gevallen dan ook waarom.

2. *Klopt het dat volgend jaar de gasbelasting nog verder wordt verhoogd? Zo nee, waaruit blijkt dan precies dat dit niet het geval is?*

Antwoord

Ja, dat klopt.

3. *Klopt het dat het tarief om gebruik te mogen/ kunnen maken van het gasnetwerk eveneens volgend jaar stijgt? Zo nee, waaruit blijkt dan precies dat dit niet het geval is?*

Antwoord

Ja, dat klopt.

4. *Klopt het dat deze stijging van de gasbelasting en het tarief om gebruik te mogen/ kunnen maken van het gasnetwerk te relateren valt aan het feit dat er minder gas geëxporteerd wordt waardoor buitenlandse consumenten minder gaan meebetalen aan de kosten van het Nederlandse gasnet? Zo nee, waaruit blijkt dan precies dat dit niet het geval is?*

Antwoord

De opbrengst van de gasverkoop aan het buitenland gaat in de vorm van aardgasbaten naar de staatskas en heeft daarmee geen relatie met de tarieven voor verbruik in Nederland. Wel neemt het gebruik van het nationale gasnetwerk door buitenlandse bedrijven af door het dalende gasverbruik in het algemeen. Dit verlaagde gebruik van het gasnetwerk leidt tot lagere inkomsten voor Gasunie die worden gecompenseerd door tariefverhoging.

5. *Klopt het dat vanaf 2027 een jaarlijks toenemende bijmengverplichting bestaat van groen gas? Zo nee, waaruit blijkt dan precies dat dit niet het geval is?*

Antwoord

Ja, dat klopt.

6. *Klopt het dat groen gas veel duurder is dan aardgas en dat leveranciers hun kosten doorberekenen waardoor gas per kubieke meter duurder zal worden als gevolg van de bijmengverplichting van groen gas? Zo nee, waaruit blijkt dan precies dat dit niet het geval is?*

Antwoord

Ja, het klopt dat groen gas duurder is dan aardgas en dat deze kosten worden doorberekend in de gemiddelde gasprijs. Het prijsverschil tussen groen gas en aardgas bedraagt circa 35 eurocent per m³. Als 2,5% bijgemengd wordt zou de gemiddelde prijs bijna 1 eurocent per m³ hoger zijn.

7. *Klopt het dat vanaf 2028 een oplopende Europese energiebelasting wordt ingevoerd, het ETS2, die onder andere de gasprijs de komende jaren geleidelijk nog verder omhoog zal stuwen? Zo nee, waaruit blijkt dan precies dat dit niet het geval zal zijn?*

Antwoord

Ja, dat klopt.

8. *Klopt het dat de baten van ETS2 grotendeels in de Nederlandse staatskas terecht komen? Zo nee, waar komen de ETS2 baten dan grotendeels terecht?*

Antwoord

Ja, dat klopt.

9. *Klopt het dat de netwerktarieven voor elektriciteit aanzienlijk zullen stijgen, tot wel €1000, - per jaar of meer, als gevolg van onder meer steeds meer elektrische warmtepompen die in gebruik worden genomen? Zo nee, waarom stijgen dan jaarlijks de netwerktarieven voor elektriciteit?*

Antwoord

De netbeheerders investeren meer dan ooit in uitbreiding van de netcapaciteit om ervoor te zorgen dat de netveiligheid geborgd wordt en bedrijven die nu vanwege netcongestie op de wachtlijst staan, zo snel mogelijk een aansluiting kunnen krijgen. Het klopt dat - bij de huidige investeringsplannen en ongewijzigde tarief- en verdelingssystematiek - de netkosten voor huishoudens kunnen oplopen tot €1000 per jaar per huishouden. Daarom kijkt het Rijk naar een haalbare en betaalbare manier om de investeringen in het net te bekostigen en de tariefstructuur te wijzigen. Overigens hebben netwerkkosten voor elektriciteit slechts een (klein) aandeel in de totale energiekosten voor huishoudens. De energietarieven zijn ook in 2025 weer *gedaald* als gevolg van het stijgende aandeel daarin van duurzame bronnen. *Zie ook vraag 28.*

10. *Klopt het dat er wordt gewerkt aan een andere verdeling van netwerkkosten? Zo ja, wat is daar op dit moment over bekend en wat vinden GS daarvan?*

Antwoord

Ja, het kabinet werkt aan een andere verdeling van netkosten. GS zien de noodzaak daarvan, want een andere verdeling is nodig om de energietransitie eerlijk en betaalbaar te houden. Op dit moment is nog niet bekend wat de wijzigingen gaan zijn.

11. *Klopt het dat gebruikers van elektrische warmtepompen, doordat zij een groter beslag leggen op de netcapaciteit, bij een andere verdeling van netwerkkosten, mogelijk anderszins meer voor stroom zullen moeten betalen dan gebruikers die hun warmtevoorziening niet elektrisch hebben geregeld? Zo ja, wat vinden GS daar dan van? Zo nee, zouden GS het wel eerlijk vinden als mensen die hun warmtevoorziening elektrisch hebben geregeld meer voor hun stroomaansluiting zouden moeten gaan betalen?*

Antwoord

Gemiddeld liggen de jaarlijkse energiekosten voor verwarming met een warmtepomp op dit moment lager dan met een CV met gasverbruik. Het klopt dat hier iets aan kan veranderen als de verdeling van de netkosten verandert. Het gaat uiteindelijk om een eerlijke verdeling van kosten en een betaalbare energierekening voor iedereen. Het Rijk kijkt momenteel naar de nettarieven-structuur en de verdeling van netkosten.

12. *Klopt het dat de opwek van elektriciteit uit zonnepanelen volledig uit fase loopt met de benutting van warmtepompen? Zo niet, waaruit blijkt dan precies dat dit niet klopt?*

Antwoord

Mocht de vraag verwijzen naar het opwekkingsprofiel van elektriciteit middels zonnepanelen vs het elektriciteitsverbruik van warmtepompen: nee, deze lopen niet *volledig* uit fase. Het antwoord is meer genuanceerd: opwek uit zonnepanelen loopt niet 100% synchroon met het verbruik van warmtepompen. Zonne-energie is gebaseerd op de zonne-intensiteit; het verbruik van warmtepompen is gebaseerd op temperatuur. Deze factoren zijn niet volledig uit fase, opwekking van PV-panelen en verbruik van warmtepompen daarom ook niet.

Overigens wordt de synchroniciteit van beiden in de komende jaren verder geoptimaliseerd; o.a. met nieuwe inzichten in het plaatsen en aansturen van zonnepanelen en de aansturing van warmtepompen. Dat gebeurt o.a. door zonnepanelen verticaal te plaatsen waarmee de opwek optimaliseert op winterse omstandigheden. Daarmee wordt ook de piek-opwek in de zomer afgevlakt en is er in de netaansluiting ruimte om meer panelen te plaatsen (hetgeen is te verantwoorden met de huidige lage prijs van een paneel).

13. *Klopt het dat begin 2030 kolencentrales worden gesloten? Zo niet, waaruit blijkt dan precies dat dit niet klopt?*

Antwoord

Ja, dat klopt.

14. *Klopt het dat vooral in de winter, juist wanneer warmtepompen veel stroom nodig hebben, de stroomprijzen flink zullen worden opgestuwd vanwege het ontbreken van voldoende weersafhankelijke energie enerzijds en uitfasering van conventionele brandstoffen anderzijds? Zo niet, waaruit blijkt dan precies dat dit niet klopt in de wetenschap dat dit proces al jaren zichtbaar is op de energiemarkt?*

Antwoord

Nee, dat klopt niet.

De leveringszekerheid in de winter wordt geborgd door de netbeheerders (TenneT en de regionale netbeheerders). Zij zorgen dat er voldoende vermogen en systeemstabiliteit is. De stroomprijzen worden bepaald op de elektriciteitsmarkt (day-ahead en onbalans).

Winterperioden kunnen hogere prijzen geven door meer vraag en minder duurzame opwek van zon, dat is marktwerking. Daarbij is relevant dat de kostprijs van duurzame elektriciteit al jarenlang daalt, wat op de lange termijn juist de prijs van elektriciteit naar beneden brengt. Het is wel zo dat men verwacht dat seizoenseffecten naar de toekomst toe een grotere rol spelen in de elektriciteitsprijs, doordat de wintervraag hoger ligt en er dan minder zonne-opwek beschikbaar is. Maar het is nu ook al zo dat de gasprijzen traditioneel sterk seizoensgebonden zijn: in de winter is de vraag naar gas hoger (verwarming), wat structureel tot hogere marktprijzen leidt, voor gas maar ook voor elektriciteit.

15. *Klopt het dat de leveringszekerheid van elektriciteit in gevaar is door het huidige Nederlandse- en provinciale energiebeleid? Zo niet, waaruit blijkt dan precies hoe GS de leveringszekerheid van energie willen garanderen op de momenten dat weersafhankelijke energie niet toereikend is?*

Antwoord

Nee, dat klopt niet. De leveringszekerheid van elektriciteit is niet in gevaar door het Nederlandse of provinciale energiebeleid. Het beleid is juist gericht op leveringszekerheid, voor nu en in de toekomst. De leveringszekerheid is wettelijk belegd bij de netbeheerders:

- *TenneT als landelijk netbeheerder en systeemverantwoordelijke,*
- *Stedin, Liander en Westland Infra in de regio's.*

Zij zijn verplicht om ervoor te zorgen dat er op elk moment voldoende vermogen beschikbaar is, ook wanneer wind- en zonne-energie tijdelijk minder produceren. Dit doen zij onder andere door:

- *inzet van regel- en reservevermogen,*
- *inkoop van balanceringsdiensten,*
- *internationale stroomhandel via interconnectoren,*
- *congestiemanagement,*
- *het tijdig uitbreiden van transportcapaciteit.*

Daarnaast zet het rijk, de provincie en gemeenten in op de ontwikkeling van een robuust decentraal energiesysteem, met:

- *lokale warmtenetten,*
- *voldoende lokale duurzame opwek,*
- *flexibiliteit bij gebruikers (zoals warmtepompen en batterijen),*
- *opslag en omzetting (zoals waterstof),*
- *en slim gebruik van het elektriciteitsnet.*

Deze combinatie maakt het systeem minder kwetsbaar voor momenten waarop weersafhankelijke bronnen minder leveren. De leveringszekerheid wordt daarmee niet alleen geborgd, maar juist versterkt richting de toekomst.

16. *Klopt het dat op de dagen dat er net voldoende weersafhankelijke stroom beschikbaar is de stroomprijzen door het dak gaan? Zo niet, waaruit blijkt dat dan precies?*

Antwoord

Nee, dat klopt niet.

In het huidige marktontwerp wordt de elektriciteitsprijs veel sterker beïnvloed door de prijs van fossiele brandstoffen dan door variatie in duurzame opwek, omdat fossiele centrales nu doorgaans de marktprijs bepalen. In het toekomstige energiesysteem, met veel meer duurzame opwek, flexibiliteit en opslag, zal die afhankelijkheid afnemen en wordt de prijs steeds minder door fossiele brandstoffen bepaald.

Op dagen waarop er precies genoeg of zelfs relatief weinig weersafhankelijke stroom beschikbaar is, zijn de stroomprijzen niet automatisch torenhoog. De hoogte van de elektriciteitsprijs wordt namelijk bepaald op de elektriciteitsmarkt (day-ahead en onbalans), waar vraag en aanbod op Europees niveau samenkomen. Daarbij spelen meerdere factoren een rol:

- Europees aanbod telt mee: Nederland is gekoppeld aan de Europese markt. Zelfs wanneer binnenlands weinig zon of wind beschikbaar is, kan import van buurlanden prijsvorming stabiliseren.
- Netbeheerders bewaken de balans: TenneT zorgt dat er altijd voldoende regel- en reservevermogen beschikbaar is. Dat voorkomt extreme prijsuitschieters die zouden optreden als er écht tekort aan vermogen was.
- Niet-weersafhankelijke bronnen blijven beschikbaar: Denk aan gecontracteerde regelbare centrales, warmtekrachtkoppeling, opslag en import. Die worden ingezet wanneer weersafhankelijke bronnen minder produceren.
- Kosten van duurzame opwek dalen al jaren: Daardoor neemt de structurele prijsdruk op de markt af, ook op dagen met minder wind of zon.

Seizoenseffecten gaan een grotere rol spelen. In de winter is de vraag hoger (o.a. warmtepompen), terwijl zonne-opwek lager is. Dat kan leiden tot perioden met hogere prijzen, maar dit is een normaal marktmechanisme en geen directe indicatie van tekorten en daardoor extreem hoge prijzen.

Stroomprijzen stijgen overigens alleen voor de groep mensen die heeft gekozen voor een contract dynamische stroomprijzen en/of variabel contract. Bewoners kunnen kiezen voor een dynamisch energiecontract waarin tarieven op ieder moment hoger en lager kunnen zijn. In de winterperiode zijn er momenten dat stroom een hogere prijs heeft, en evengoed zijn er momenten waarop stroom lagere prijzen heeft. Het aantal bewoners dat kiest voor zo'n dynamisch contract stijgt, omdat het op de totale energierekening voordelig kan zijn.

Voor deze discussie geldt: door alleen dynamische energiecontracten en alleen de momenten met hoge stroomprijzen in ogenschouw te nemen ontstaat een te beperkte blik op de discussie over de stroomprijs en/of de betaalbaarheid van de energierekening van inwoners.

17. *Klopt het dat de overheid studeert op maatregelen om toch wel voldoende gascentrales open te houden om Zuid-Afrikaanse toestanden te vermijden? Zo ja, kunnen GS daar meer informatie over delen?*

Antwoord

Dat klopt in die zin dat de overheid studeert op een capaciteitsvergoeding om gasgestookt vermogen beschikbaar te houden voor de levering van elektriciteit in piekuren, maar absoluut niet 'om Zuid-Afrikaanse toestanden te vermijden'.

18. *Vinden GS dat er maatregelen genomen zouden moeten worden om voldoende gascentrales open te houden? Zo nee, welke maatregelen nemen GS om betaalbare alternatieven te realiseren die de energieopwekcapaciteit van bestaande gascentrales kunnen overnemen op het moment dat zonne- en windenergie niet toereikend zijn?*

Antwoord

GS sluiten zich aan bij de inzet van de nationale overheid om diverse alternatieven te onderzoeken om de opwek van zonne- en windenergie aan te vullen. Deze richt zich onder meer op vergroting van de netverbindingen met het buitenland, batterij-opslag, vraagsturing (demand-

side response), een capaciteitsvergoeding voor gasgestookte centrales en verduurzaming van gasgestookte centrales door toepassing van groen gas en waterstof.

19. *Klopt het dat het openhouden van voldoende gascentrales veel geld kost wat door elektriciteitsverbruikers zal moeten worden opgebracht? Zo niet, wie moeten er dan volgens GS betalen voor het openhouden van voldoende gascentrales die stroom produceren op het moment zonne- en windenergie niet toereikend zijn?*

Antwoord

Het klopt dat verbruikers betalen voor de inzet van gascentrales. De vergoeding voor het 'openhouden' van gascentrales verloopt via de elektriciteitsmarkt en wordt door de verbruikers betaald. Iedere producent van elektriciteit, ook een gascentrale, krijgt via de markt een vergoeding. Het betreft de zogeheten energy-only markt (vergoeding per kWh). Wat de kosten zijn hangt af van diverse factoren en varieert van uur tot uur. Daar zijn geen algemene uitspraken over te doen.

20. *Klopt het dat volgens het PBL hybride warmtepompen de meest aantrekkelijke verwarmingsoptie zijn en delen GS dat standpunt? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) is een warmtepomp (hybride of volledig elektrisch) voor 90% van de eengezinswoningen financieel aantrekkelijk. Tegelijkertijd zijn er ook andere oplossingen aantrekkelijk. Daarvoor moet gekeken worden naar de Startanalyse van het PBL. De startanalyse gaat uit van de oplossingen met de laagste nationale kosten. In de startanalyse zijn warmtepompen voor 65% van de eindgebruikers het meest aantrekkelijk. Voor 35% is een warmtenet het meest aantrekkelijk.

21. *Klopt het dat je met een hybride warmtepomp hetzelfde netwerktarief betaald als bij een volledig elektrische warmtepompen? Zo nee, waaruit blijkt dat dan precies?*

Antwoord

Nee, dat is niet correct. Het antwoord is genuanceerder: voor een hybride warmtepomp is een elektra- en een gasaansluiting benodigd. Er wordt daarom betaald voor een elektra- en een gasaansluiting. Een huishouden of een bedrijf dat een volledig elektrische warmtepomp heeft én geen andere gasverbruikers heeft, heeft geen gasaansluiting nodig en betaalt dan alleen voor een elektra-aansluiting. In dat geval is mogelijk wel een grotere elektra-aansluiting nodig, waar hogere kosten voor berekend worden. Ook is het mogelijk dat ervoor is gekozen om tóch de gasaansluiting aan te houden.

22. *Klopt het dat je met een hybride warmtepomp ook de jaarlijkse aansluit- en transportkosten blijft houden voor de aansluiting op het gasnetwerk? Zo nee, waaruit blijkt dat dan precies?*

Antwoord

Dat is correct: met een hybride warmtepomp wordt warmte met elektra (in de warmtepomp) en met gas (in een gas-CV) opgewekt. Voor beide is dus een aansluiting benodigd. Het is (daarom)

logisch dat betaald wordt voor aansluitingskosten voor zowel gas als elektra.

Datzelfde geldt voor het verbruik van elektra en gas; het is dan ook logisch dat de gebruiker ook betaalt voor transport- (voor particulieren: gebruiks-) kosten voor elektra én gas. De jaarlijkse totale kosten voor aansluiting en verbruik liggen alsnog lager bij een hybride warmtepomp dan bij verwarming met een CV-ketel.

23. *Klopt het dat de kosten voor zowel het gasnetwerk als het stroomnetwerk blijven stijgen? Zo niet, waaruit blijkt dat dan precies?*

Antwoord

We onderscheiden twee soorten kosten. Als het gaat om de maatschappelijke kosten voor de netwerken, dan klopt het dat de netbeheerders investeren in de beide netwerken voor onderhoud en uitbreidingen. Voor elektriciteit nemen die investeringen toe, voor gas blijven die de komende jaren ongeveer gelijk. De andere soort kosten zijn kosten die worden doorberekend voor aansluitingen. Deze kunnen zowel stijgen (bijvoorbeeld voor de gasaansluiting) als dalen (bijvoorbeeld delen van de kosten voor de elektra-aansluiting). Deze tarieven worden jaarlijks vastgesteld door de ACM.

24. *Klopt het dat de kosten voor het gasnetwerk stijgen omdat het beleid erop is gericht het gasverbruik te doen laten verminderen? Zo niet, waaruit blijkt dat dan precies en hoe verhoudt zich dit in dat geval dan tot de energieambities van GS?*

Antwoord

Het klopt dat de kosten van het gasnetwerk *per gebruiker van het gasnet* stijgen. Het Rijksbeleid ziet toe op vermindering van het verbruik van gas. Ook GS streven naar een verduurzaming van energie-opwek en –gebruik; derhalve gasverbruik te de-stimuleren.

Daarnaast loopt het gasverbruik ook af; in 2023 is ruim 25% minder gas verbruikt t.o.v. 2020.* De kosten voor het gasnetwerk zullen dus moeten worden verdisconteerd over minder verbruik(ers). De voorlopige cijfers van 2024 duiden op een gelijk niveau t.o.v. 2023; dit effect speelt in dat geval niet of minder.**

* [Gasverbruik Nederland opnieuw lager | CBS](#)

** [Gasverbruik niet veranderd in 2024 | CBS](#)

25. *Klopt het dat de kosten voor het stroomnetwerk stijgen omdat het beleid erop is gericht de energievoorziening volledig te elektrificeren waardoor apparatuur, die nu nog door verschillende soorten brandstof kunnen worden aangedreven, ook steeds meer van het elektriciteitsnetwerk zal vergen? Zo niet, waaruit blijkt dat dan precies en hoe verhoudt zich dit in dat geval dan tot de energieambities van GS?*

Antwoord

Het stroomnetwerk wordt met meer investeringen dan ooit vergroot door de netbeheerders, zoals te zien in de investeringsplannen 2026 die onlangs door de netbeheerders zijn gepubliceerd, conform de verwachte toename van de vraag naar stroom. Zeker in de huidige situatie van netcongestie zijn deze investeringen essentieel. PZH streeft naar een betaalbare prijs voor energie. Deze kosten worden slechts deels (en veelal in mindere mate) bepaald door de kosten

voor het stroomnetwerk. Door het toenemende aandeel van duurzame energie (uit zon en wind) daalt de totale prijs voor energie, ondanks de stijgende kosten voor het stroomnet. Opwekking van stroom uit fossiele grondstoffen kent hoge(re) kosten en de prognose is dat dit de komende jaren zal blijven stijgen. Een systeem op basis hiervan zou een hogere energieprijis opleveren. De toenemende energievraag zou overigens ook in die situatie tot hogere kosten van het stroomnet leiden.

26. *Klopt het dat hybride warmtepompen alleen schakelen tussen gas en elektriciteit op basis van de buitentemperatuur, waardoor het amper mogelijk is om te profiteren van prijsverschillen tussen elektriciteit en gas? Zo niet, waaruit blijkt dat dan precies?*

Antwoord

Nee, dat klopt niet. Hybride warmtepompen kunnen ook individueel of collectief aangestuurd worden. Dit is bijvoorbeeld getest in een pilotproject in het Drentse Dalen. De collectieve sturing leverde een reductie op van de avondpiek van 10 tot 25% om het elektriciteitsnet te ontlasten. In het algemeen worden in de energiemarkt door innovatie nieuwe sturingsmethoden ontwikkeld om kosten voor eindgebruikers te verlagen, netbelasting te voorkomen of combinaties van beiden. Dit krijgt vorm in zogenoemde Energie Management Systemen en in apps die door eindgebruikers ingezet en aangeschaft kunnen worden waarmee de energiekosten verlaagd kunnen worden.

27. *Klopt het dat hybride warmtepompen niet automatisch kunnen switchen tussen gas en stroom om daarmee netcongestieproblematiek te voorkomen? Zo niet, waaruit blijkt dat dan precies?*

Antwoord

Nee, dat klopt niet, zie het antwoord bij de vorige vraag.

28. *Klopt het dat in alle gevallen, met het huidige energiebeleid van de Rijksoverheid en de provincie Zuid-Holland, energie altijd veel duurder zal worden? Zo niet, waaruit blijkt dat dan precies en hoe komt het dan dat in de praktijk de energierekening jaar op jaar een stijgende lijn laat zien bij eenzelfde hoeveelheid energieverbruik?*

Antwoord

Nee, niet in alle gevallen. Zoals al in 2024 is gemeld, worden stroomtarieven beïnvloed door verschillende factoren, zoals geopolitieke ontwikkelingen, internationale gas- en energieprijzen, een groeiende en veranderende vraag naar stroom, en het type energiecontracten dat consumenten afsluiten. De beschikbaarheid van wind- en zonne-energie speelt hierin ook een rol. Op de elektriciteitsmarkt moeten vraag en aanbod altijd in evenwicht zijn. Daarbij moet vermeld worden dat wind- en zonne-energie lage marginale kosten hebben en de elektriciteitsprijzen gemiddeld verlagen. Het zijn andere vormen van opwekking die de prijs bepalen wanneer wind- en zonne-energie minder beschikbaar zijn.

De tarieven voor elektra zijn in 2025 in veel gevallen zelfs *gedaald*. Een hogere energierekening wordt dan veroorzaakt door een hoger verbruik.

[Energieprijzen 2025 & 2026: Wat is de verwachting?](#)

29. *Klopt het dat isoleren meer nut heeft omdat er dan minder dure energie verbruikt hoeft te worden zonder dat er aan warmtecomfort hoeft te worden ingeleverd? Zo niet, waaruit blijkt dat dan precies?*

Antwoord

De Trias energetica stelt energiebesparing als eerste prioriteit in de transitie naar een betaalbaar, betrouwbaar en duurzaam energiesysteem. Isoleren is daar een goed voorbeeld van en is een aspect dat altijd moet worden meegenomen in een plan om de energierekening te verlagen. Bij hogere verbruikskosten voor energie wordt isoleren voordeliger.

30. *Klopt het dat als gevolg van het huidige energiebeleid van de Rijksoverheid en de provincie Zuid-Holland energiearmoede zal blijven bestaan en zelfs verder zal toenemen? Zo niet, waaruit blijkt dat dan precies?*

Antwoord

Nee, dat klopt niet. Energiearmoede is in Nederland en in Zuid-Holland een structureel maatschappelijk probleem. Dat komt vooral door de combinatie van een laag inkomen, een hoge energierekening en woningen met een lage energieprestatie. Deze onderliggende oorzaken zijn niet het directe gevolg van één beleidsmaatregel, maar van langdurige sociaaleconomische verschillen, gestegen energieprijzen en de verduurzamingsopgave in de bestaande gebouwde omgeving.

Wij zien op basis van recente analyses dat energiearmoede kan afnemen als we structureel blijven investeren in isolatie, betaalbare warmteoplossingen en het ondersteunen van kwetsbare huishoudens. Dat blijkt onder andere uit [landelijke cijfers](#) waaruit blijkt dat verbeterde woningkwaliteit en gerichte ondersteuning daadwerkelijk een dempend effect hebben op energiearmoede. Ook binnen Zuid-Holland zien we dat gemeenten, woningcorporaties, en lokale initiatieven via isolatieprogramma's en energiehulp huishoudens beter kunnen bereiken.

31. *Delen GS de observatie dat er zoveel verschillende ontwikkelingen op energiegebied gaande zijn dat ook redelijk goed geïnformeerde burgers, instellingen en bedrijven het spoor volledig bijster zijn in welke keuze zij het beste kunnen maken? Zo niet, waaruit blijkt dat dan precies?*

Antwoord

GS delen deze observatie niet. Hoewel de energietransitie een complexe opgave is en het ingewikkeld kan zijn om verduurzamingskeuzes te maken, zijn er veel inwoners en bedrijven die wel verduurzamingskeuzes maken, en zetten alle overheden in op heldere informatievoorziening en ondersteuning om verduurzaming mogelijk te maken.

32. *Hoeveel Fte zetten GS op dit moment in om inwoners en bedrijven te informeren over de keuzes op het gebied van energie en verduurzamen?*

Antwoord

Op dit moment worden ongeveer 60 fte ingezet voor het beleidsdoel energietransitie. Daarin lopen vele programma's en projecten waarin de informatievoorziening naar inwoners en bedrijven een activiteit en/of doelstelling kan zijn. Dit is nadrukkelijk het geval in bijvoorbeeld de programma's Verduurzaming bedrijventerreinen, Verduurzaming maatschappelijk vastgoed, Stimulering Energiehubs, of Energiebesparing. Maar er wordt niet specifiek bijgehouden hoeveel fte gekoppeld is aan de specifieke activiteit of doelstelling van informatievoorziening naar bewoners en bedrijven.

33. *Zijn GS van mening dat de provincie Zuid-Holland er op dit moment voldoende in slaagt om inwoners en bedrijven te informeren over de keuzes op het gebied van energie en verduurzamen? Zo nee, waar komt dan volgens GS dan precies door?*

Antwoord

De energietransitie is een complexe opgave is en het kan ingewikkeld zijn voor inwoners en bedrijven om verduurzamingskeuzes te maken. Binnen deze context en binnen het geheel van informatievoorziening door het Rijk, gemeenten en relevante organisaties zetten GS zich in voor heldere informatievoorziening over energie en verduurzaming.

34. *Hebben GS laten toetsen in hoeverre informatie over energie en verduurzaming, die door de provincie Zuid-Holland wordt verspreid, in voldoende mate door inwoners en bedrijven wordt begrepen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waar blijkt dat dan precies uit?*

Antwoord

GS hebben niet specifiek de begrijpelijkheid van de informatievoorziening van de provincie over energie en verduurzaming onderzocht, omdat hiertoe geen aanleiding was.

35. *Hoeveel abonnee's heeft de provinciale nieuwsbrief "Schone energie voor iedereen"?*

Antwoord

Op dit moment zijn er 912 abonnees.

36. *Vinden GS dat de kansen en risico's voor batterijen en warmwaterboilers al in voldoende mate in kaart zijn gebracht? Zo nee, zijn GS bereid daar een informatieve bijdrage aan te leveren en zo ja op welke manier?*

Antwoord

Batterijen leveren een besparing op de energierekening, nu en in de toekomst, maar moeten wel op de juiste manier worden ingezet. Als het gaat om industriële batterijen, dan kunnen die in sommige gevallen ook netcongestie verergeren in plaats van verbeteren, wat een risico is. Om dit risico te mitigeren wordt nu samen met de netbeheerders gekeken hoe hier vanuit beleid op gestuurd kan worden, in aanvulling op het beleid rondom Energie Opslag Systemen (EOS) dat al is

toegevoegd in de voorgestelde herziening van het Omgevingsbeleid.

Warmwaterboilers zijn al decennia onderdeel van een CV-systeem. Warmwaterboilers, zowel elektrische als gasgestookte, zijn een integraal onderdeel daarvan en zijn comfortverhogend.

37. *Kunnen GS inmiddels al delen wat zij precies onder een “eerlijke energietransitie” verstaan en wat dat precies betekent in het kader van betrouwbaarheid en betaalbaarheid? Zo ja, kunnen GS dan aangeven hoeveel procent van de tijd het energiesysteem, als gevolg van het energiebeleid van GS, minimaal voor afnemers beschikbaar moet zijn en wat volgens GS dan precies de eerlijke prijs per kwh is die zij met de energietransitie menen na te streven?*

Antwoord

GS verstaan het volgende onder een eerlijke energietransitie: een transitie waarin iedereen kan meedoen en profiteren, en waarin de lusten en lasten evenwichtig verdeeld worden. Betaalbare en toegankelijke energie voor iedereen is een speerpunt in het provinciale beleid. De provincie werkt aan initiatieven die energiekosten beheersbaar houden en zet in op collectieve en innovatieve oplossingen, zoals warmtenetten en lokale energieopwekking. GS gaan niet over het vaststellen van beschikbaarheidspercentages van het energiesysteem, en gaan niet over tariefvorming. GS kan geen objectieve grens aangeven voor wat als een rechtvaardig en betaalbaar stroomtarief beschouwd kan worden.

38. *Kunnen GS alle vragen los van elkaar beantwoorden? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

GS hebben alle vragen los van elkaar beantwoord.

* <https://www.nu.nl/economie/6375712/energierekening-wordt-waarschijnlijk-veel-lager-als-verduurzaming-doorzet.html?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

** <https://energiepodium.nl/artikel/onzekerheid-troef-voor-uw-energierekening>

Den Haag, 16 december 2025

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff